

Opgave 1 Kringlooplandbouw

Bij deze opgave hoort tekst 1 uit het bronnenboekje.

Inleiding

Op wereldschaal is Nederland een belangrijke exporteur van landbouwproducten, zoals bloemen en zuivel. Nederland importeert ook veel. De landbouwgrond van het Nederlandse voedsel ligt voor ongeveer driekwart in het buitenland.

Na de Tweede Wereldoorlog heeft de Nederlandse overheid de modernisering van de landbouw gestimuleerd voor voedselzekerheid en economische groei. De ontwikkeling van onder meer kunstmest en gespecialiseerde landbouwmachines heeft geleid tot schaalvergroting, intensivering, kostprijsverlaging en groei van internationale handel. De enorme toename van de productiviteit van de Nederlandse landbouw heeft gezorgd voor economische successen, maar ook voor ecologisch zeer belastende landbouw.

In 2018 dringt het Planbureau voor de Leefomgeving (PBL), een adviesorgaan voor de overheid, aan op een overgang naar een toekomstbestendig landbouwsysteem. Het kabinet komt in 2018 met een nieuwe landbouwvisie. Minister Schouten van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit geeft in deze visie aan dat Nederland zal moeten overstappen naar kringlooplandbouw.

Gebruik de inleiding.

- 1p 1 Leg uit dat in het gebruik van gespecialiseerde landbouwmachines een gerationaliseerde landbouw te herkennen is. Gebruik in je uitleg:
- de omschrijving van het kernconcept rationalisering;
 - informatie uit de inleiding waaruit rationalisering blijkt.

Gebruik tekst 1.

Minister Schouten maakt deel uit van het kabinet-Rutte III, namens de ChristenUnie, een confessionele partij. Rentmeesterschap is een uitgangspunt van de confessionele stroming.

- 2p 2 Leg uit dat in de landbouwvisie van het kabinet een confessionele opvatting over globalisering te herkennen is. Gebruik in je uitleg:
- een omschrijving van het begrip rentmeesterschap;
 - informatie uit tekst 1 om rentmeesterschap te illustreren;
 - de omschrijving van het kernconcept globalisering;
 - een voorbeeld uit tekst 1 om globalisering te illustreren.

Gebruik tekst 1.

Hyperglobalisten en andersglobalisten hebben andere opvattingen over globalisering. Van één van deze twee typen globalisten zijn twee opvattingen te herkennen in de landbouwvisie van het kabinet, zoals beschreven in tekst 1.

- 2p 3 Leg uit welke **twee** opvattingen van welk type globalisten dat zijn. Gebruik in je uitleg:
- de naam van het gekozen type globalisten;
 - twee opvattingen van dit type globalisten;
 - per opvatting een voorbeeld uit tekst 1 waaruit de gekozen opvatting blijkt.

Gebruik tekst 1.

De politieke besluitvorming over kringlooplandbouw kan beschreven worden vanuit het systeemmodel. In het systeemmodel worden verschillende typen omgevingsfactoren in het politieke systeem onderscheiden, zoals ecologische en economische factoren.

- 2p 4 Leg uit welk **ander** type omgevingsfactor van invloed is op de politieke besluitvorming over kringlooplandbouw, zoals beschreven in tekst 1. Gebruik in je uitleg:
- een type omgevingsfactor in het politieke systeem;
 - een voorbeeld uit tekst 1 van het gekozen type omgevingsfactor.

Gebruik tekst 1.

Volgens minister Schouten is overheidsingrijpen nodig om Nederlandse landbouwers de overgang naar kringlooplandbouw te laten maken.

- 2p 5 Leg uit dat overheidsingrijpen nodig is om Nederlandse landbouwers de overgang naar kringlooplandbouw te laten maken, omdat voor de landbouwers onderling het dilemma van collectieve actie kan spelen. Gebruik in je uitleg:
- een collectief goed van de landbouwers;
 - een omschrijving van het dilemma van collectieve actie;
 - een voorbeeld uit tekst 1 om het dilemma van collectieve actie te illustreren.

Volgens het Planbureau voor de Leefomgeving (PBL) is de consument een belangrijke partij. Door minder vlees en zuivel te consumeren kan de consument een groot effect hebben op de landbouw. Om Nederlanders aan te sporen iets minder vlees te eten organiseert influencer Isabel Boerdam sinds 2018 de campagne De Week Zonder Vlees.

- 1p 6 Leg uit met een kernconcept bij het hoofdconcept vorming dat influencer Boerdam kan bijdragen aan een milieuvriendelijker consumptiepatroon van haar publiek. Gebruik in je uitleg de naam en de omschrijving van het kernconcept bij het hoofdconcept vorming.
*Je mag het kernconcept cultuur **niet** gebruiken.*

Tekst 1 beschrijft de landbouwvisie van het kabinet, die gaat over de overgang naar kringlooplandbouw in Nederland. Deze overgang kan gezien worden als een overgang in cultuur.

Hofstede onderscheidt dimensies waarop je culturen van elkaar kunt onderscheiden, zoals feminien-masculien.

- 1p 7 Welke ontwikkeling in een dimensie van Hofstede is te herkennen in de overgang naar kringlooplandbouw?
- A van collectivistisch naar individualistisch
 - B van kleine machtsafstand naar grote machtsafstand
 - C van kortetermijngerichtheid naar langetermijngerichtheid

Opgave 1 Kringlooplandbouw

tekst 1

Boer moet het anders doen

Het kabinet wil dat de Nederlandse landbouwsector op de schop gaat. Boeren moeten niet langer zo goedkoop mogelijk produceren, maar
5 zorgen voor ‘kringlooplandbouw’. Dat betekent: koeien vaker in de wei, minder veevoer importeren en stoppen met kunstmest.

Dat staat in de nieuwe landbouwvisie
10 van het kabinet, die vandaag wordt gepresenteerd door minister Carola Schouten van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit. “De manier waarop we nu ons voedsel produceren raakt
15 steeds verder uit balans”, zegt de minister. “Het moet anders.”

Volgens Schouten kan Nederland de voedselvoorziening alleen veiligstellen als wordt overgestapt op
20 kringlooplandbouw. “We moeten immers voorkomen dat we bodem, water en grondstoffen uitputten en de temperatuur op aarde onaanvaardbaar verhogen.”

25 Bij kringlooplandbouw draait het erom dat boeren en tuinders de bodem en natuur niet onnodig belasten. Veevoer moet niet langer worden geïmporteerd uit
30 Zuid-Amerika, maar zo veel mogelijk zelf worden verbouwd of uit de directe omgeving van een boerderij komen. Ook moet meer dierlijke mest op het land komen, in plaats van
35 chemisch geproduceerde kunstmest. (...)

“Het is duidelijk dat de overgang naar kringlooplandbouw een ingrijpende keuze is die niet van de ene op de andere dag wordt gemaakt en die
40 van velen bereidheid vraagt tot ingrijpende veranderingen. (...) Mijn doel is dat Nederland in 2030 koploper is op het gebied van kringlooplandbouw. Daarvoor heb ik
45 ook steun uit Brussel nodig. Ik wil meer zeggenschap krijgen in de besteding van Europees geld voor de agrarische sector.” (...)

naar: Algemeen Dagblad, 2018

Opgave 2 Hongarije en de Europese Unie

Bij deze opgave horen tekst 2 en tabel 1 uit het bronnenboekje.

Inleiding

Hongarije is een lidstaat van de Europese Unie (EU). Sinds 2010 is Viktor Orbán van regeringspartij Fidesz de premier van Hongarije. In 2015 besluit premier Orbán een hek om de Hongaarse grens te bouwen tegen de komst van vluchtelingen. In datzelfde jaar keert premier Orbán zich tegen de migratiepolitiek van de EU. Zo vecht Hongarije het Europese besluit aan om vluchtelingen in Griekenland en Italië te herverdelen over de andere EU-lidstaten. Ook verwerpt premier Orbán de kritiek van de EU op de rechtsstaat van Hongarije. De afgelopen jaren zijn in Hongarije affiches opgehangen voor een campagne van de regering tegen de EU. Deze opgave gaat over de relatie van Hongarije met de EU.

Hongarije heeft het besluit van de Raad van de Europese Unie om vluchtelingen over de lidstaten te herverdelen aangevochten bij een Europese instantie.

- 1p 8 Noem de Europese instantie waarbij Hongarije in beroep is gegaan.

Gebruik de inleiding.

Het Europese vluchtelingenvraagstuk raakt de soevereiniteit van Hongarije. In de inleiding staat de reactie van premier Orbán op het Europese vluchtelingenvraagstuk.

- 2p 9
- a** Leg uit dat in de reactie van premier Orbán op het Europese vluchtelingenvraagstuk de externe soevereiniteit van Hongarije te herkennen is. Gebruik in je uitleg:
- een omschrijving van het begrip externe soevereiniteit;
 - een voorbeeld uit de inleiding om dit begrip te illustreren.
- b** Leg uit dat in de reactie van premier Orbán op het Europese vluchtelingenvraagstuk een kenmerk van de interne soevereine macht van Hongarije te herkennen is. Gebruik in je uitleg:
- een kenmerk van interne soevereine macht;
 - een voorbeeld uit de inleiding om het gekozen kenmerk te illustreren.

Gebruik tekst 2.

Er zijn verschillende groepen theorieën die het gedrag van nationale staten verklaren, zoals de marxistische theorieën.

- 2p 10 Leg uit welke **twee andere** groepen theorieën over het gedrag van staten het anti-Europese beleid van Hongarije kunnen verklaren. Gebruik in je uitleg:
- per gekozen groep theorieën de naam en een kenmerk;
 - per gekozen groep theorieën een voorbeeld uit tekst 2 dat het gekozen kenmerk illustreert.

Gebruik tekst 2.

Er zijn verschillende voorbeelden van globaliseringsprocessen die de autonomie van staten aantasten.

- 2p 11 Leg uit dat in de opvattingen van premier Orbán (neo-)nationalistisch cultureel verzet te herkennen is tegen een globaliseringsproces dat de autonomie van staten aantast. Gebruik in je uitleg:
- informatie uit tekst 2 over (neo-)nationalistisch cultureel verzet;
 - een voorbeeld van een globaliseringsproces dat de autonomie van staten aantast.

In tekst 2 staat dat premier Orbán sprak tijdens een herdenking van een nationale historische gebeurtenis.

Nationale cultuur wordt door de modernistische benadering anders geïnterpreteerd dan door critici van de modernistische benadering.

- 3p 12 Leg uit dat volgens **beide** benaderingen het herdenken van een nationale historische gebeurtenis bijdraagt aan de nationale cultuur. Gebruik in je uitleg:
- de omschrijving van het kernconcept cultuur;
 - een kenmerk van de modernistische benadering;
 - een kenmerk van de benadering van de critici van de modernistische benadering.

Gebruik tekst 2.

De begrippen 'framen' en 'primen' beschrijven verschillende mediastrategieën.

- 2p 13 Leg uit welke mediastrategie te herkennen is in het ophangen van affiches door de regering van premier Orbán. Gebruik in je uitleg:
- de naam en een omschrijving van de gekozen mediastrategie;
 - een thema van de gekozen mediastrategie;
 - een voorbeeld uit tekst 2 dat het gekozen thema illustreert.

Gebruik tekst 2.

Premier Orbán wil van Hongarije een 'illiberale democratie' maken.

- 2p 14 a Leg uit dat het concept van een 'illiberale democratie' in tegenspraak is met het liberalisme. Gebruik in je uitleg:
- een uitgangspunt van het liberalisme;
 - informatie uit tekst 2 over het gekozen uitgangspunt.
- b Leg uit dat het concept van een 'illiberale democratie' een voorbeeld van een ideologie is. Gebruik in je uitleg:
- de omschrijving van het kernconcept ideologie;
 - informatie uit tekst 2 over de ideologie van een 'illiberale democratie'.

Gebruik tabel 1.

In tabel 1 is een aantal van de politieke vereisten voor grootschalige democratie te herkennen in de stellingen die aan Hongaarse respondenten zijn voorgelegd. Er zijn zes van deze vereisten te onderscheiden, zoals gekozen vertegenwoordigers die de regering controleren.

- 2p 15 Geef voor **drie andere** vereisten aan in welke stelling in tabel 1 ze te herkennen zijn.

Gebruik tabel 1.

In tabel 1 staan de resultaten van het onderzoek naar opvattingen van Hongaren over democratische waarden, onderverdeeld naar Hongaren die het beleid van premier Orbán niet steunen en Hongaren die zijn beleid wel steunen. Bij drie stellingen is het verschil tussen beide categorieën significant.

- 2p 16
- Beschrijf het verschil in de opvatting over de rechten van vrouwen tussen Hongaren die het beleid van premier Orbán niet steunen en Hongaren die zijn beleid wel steunen. Gebruik in je beschrijving gegevens uit tabel 1 over de stelling over de rechten van vrouwen.
 - Leg uit dat het verschil significant moet zijn om te mogen concluderen dat er een verschil is in de opvatting over de rechten van vrouwen tussen Hongaren die het beleid van premier Orbán niet steunen en Hongaren die zijn beleid wel steunen. Gebruik in je uitleg een omschrijving van het begrip significantie.

Het Europees Parlement heeft in 2018 onderzoek gedaan naar de inperking van democratie en rechtsstaat in Hongarije. Naar aanleiding van dit onderzoek is een artikel 7-procedure in gang gezet. Met deze procedure kan de lidstaat Hongarije uiteindelijk zijn stemrecht binnen de Europese Unie worden afgenomen. Ook komen EU-fondsen voor Hongarije onder strikt toezicht te staan.

- 3p 17 Verklaar vanuit het functionalisme-paradigma het inzetten van machtsbronnen door de Europese Unie tegen Hongarije. Gebruik in je uitleg:
- de namen en omschrijvingen van twee typen machtsbronnen;
 - per gekozen type machtsbron een voorbeeld uit de inleiding van deze vraag;
 - een kenmerk van het functionalisme-paradigma.

Opgave 2 Hongarije en de Europese Unie

tekst 2

Anti-Europees en anti-islam: dit maakt Orbán zo populair in Hongarije

Ooit weigerde hij kerkelijk te trouwen. Nu zegt hij dat God hem een leidende rol heeft toebedeeld in de verdediging van een christelijk
 5 Europa. De Hongaarse premier Viktor Orbán heeft een lange weg afgelegd van liberaal atheïst tot modern kruisridder tegen de dreigende islamisering van het
 10 continent. Maar één ding kenmerkt hem van jongs af aan: hij bloeit op in confrontaties. (...)

In Europa is de premier vooral bekend vanwege het grenshek tegen
 15 vluchtelingen dat hij tegen een storm van kritiek in liet bouwen, en vanwege zijn weigering om asielzoekers op te nemen. (...) Trots noemt hij Hongarije, Slowakije,
 20 Tsjechië en Polen de laatste 'migrantenvrije zone' van Europa en benadrukt hij zijn leidende rol daarin. "Wij, Hongaren, waren het die het ijs van het zwijgen hebben doorbroken.
 25 Wij zijn het die de krachten benoemd hebben die Europa van zijn nationale wortels willen losmaken", zei hij bij de herdenking van de Hongaarse opstand van 1956 twee maanden
 30 geleden. (...) Vorig jaar hing Hongarije vol met regeringsaffiches met de tekst 'Laten

we Brussel stoppen' en op een Fidesz¹⁾-partijcongres haalde Orbán
 35 uit naar de 'liberale pleitbezorgers' van meer Europese eenheid: "[Het] gelovige [volk zal] het winnen van de nu nog in Europa regerende globalistische elite en [het zal]
 40 Europa opnieuw groot maken, en daar zal Hongarije ook bij horen".

(...) De kans om de door hem gedroomde historische rol te spelen, kreeg Orbán toen Fidesz in 2010
 45 (...) een tweederde meerderheid in het parlement behaalde. Onderwijs, media, kerk, belastingen, rechtspraak, grondwet en kiesrecht: alles ging op de schop.
 50 Het concept dat hem daarbij voor ogen staat is een 'illiberale democratie': een staat waarin niet het individu, maar de volksgemeenschap voorop staat. 'Liberale rechten' zoals
 55 stemrecht en vrijheid van meningsuiting blijven bestaan, maar binnen een kader waarin de oppositie, onafhankelijke media en kritische maatschappelijke
 60 organisaties op een zijspoor zijn gezet. (...) Orbán heeft dat ideaalbeeld in de afgelopen jaren grotendeels weten te verwezenlijken. (...)

naar: Trouw, 2017

noot 1 Fidesz = de politieke partij van de Hongaarse premier Orbán

tabel 1

Opvattingen van Hongaren over democratische waarden, uitgesplitst naar steun voor het beleid van premier Orbán, 2016 (n=1005)

Het is in ons land erg belangrijk dat ...	steunt het beleid van premier Orbán niet (% met stelling eens)	steunt het beleid van premier Orbán wel (% met stelling eens)
vrouwen dezelfde rechten als mannen hebben ¹⁾	82%	70%
de media over het nieuws kunnen schrijven zonder staatscensuur ¹⁾	75%	64%
mensen kunnen zeggen wat ze willen, zonder staatscensuur ¹⁾	79%	69%
er regelmatig eerlijke verkiezingen worden gehouden, waarbij gekozen kan worden uit ten minste twee partijen	82%	75%
mensen hun geloof vrij kunnen beoefenen	68%	66%

noot 1 Het verschil tussen Hongaren die Orbáns beleid niet steunen en Hongaren die Orbáns beleid wel steunen is bij deze stelling significant ($p < .05$).

naar: PewResearch, 2016

Toelichting

In tabel 1 staan opvattingen van Hongaren over een aantal democratische waarden, uitgesplitst naar Hongaren die wel en Hongaren die geen steun uitspreken voor Orbáns beleid.

Voorbeeld: in dit onderzoek is 75% van de Hongaren die het beleid van Orbán niet steunen het eens met de stelling dat het erg belangrijk is dat de media over het nieuws kunnen schrijven zonder staatscensuur en is 64% van de Hongaren die Orbáns beleid wel steunen het eens met deze stelling.

Opgave 3 Coffin homes

Bij deze opgave horen tekst 3 en figuur 1 uit het bronnenboekje.

Inleiding

Hongkong is een zeer dichtbevolkte wereldstad op een schiereiland in het zuidoosten van China. Hongkong heeft westerse kenmerken, omdat de stad ruim een eeuw onder Brits koloniaal bestuur gestaan heeft. In 1997 is Hongkong weer overgedragen aan China, maar Hongkong functioneert (nog) als een soort stadstaat.

In anderhalve eeuw is Hongkong van een klein dorp met een lokale handelspost uitgegroeid tot een wereldstad met zeven miljoen inwoners en een mondiaal handelscentrum. De grote aantallen arbeidsmigranten in Hongkong komen vooral van het vasteland van China, maar ook uit Zuidoost-Aziatische landen.

Volgens de officiële berekeningen van Hongkong uit 2016 wonen ruim 200.000 van deze arbeidsmigranten in appartementen die zijn opgedeeld in kleine eenheden. De woonruimtes zijn veelal voor één persoon en niet veel groter dan een doodskist, een 'coffin'. Deze opgave gaat over het leven in 'coffin homes' en over de vastgoedmarkt van Hongkong.

Gebruik de inleiding.

Het eeuwenlange proces van staatsvorming van West-Europese landen is een combinatie van ontwikkelingen. Een aantal van deze ontwikkelingen kan herkend worden in de vorming van Hongkong.

- 2p 18 a Leg uit welk demografisch kenmerk van de moderne westerse samenleving te herkennen is in de vorming van Hongkong. Gebruik in je uitleg:
- een omschrijving van een demografisch kenmerk;
 - informatie uit de inleiding waaruit dit kenmerk blijkt.
- b Leg uit welke economische ontwikkeling te herkennen is in de vorming van Hongkong. Gebruik in je uitleg:
- een omschrijving van een economische ontwikkeling;
 - informatie uit de inleiding waaruit deze economische ontwikkeling blijkt.

Lees tekst 3.

In veel moderne samenlevingen is de meritocratische gedachte breed geaccepteerd. In tekst 3 staat dat arbeidsmigrant Huang Yu naar Hongkong gekomen is in de overtuiging dat je miljonair kunt worden als je maar keihard werkt.

- 1p 19 Leg uit dat de meritocratische gedachte te herkennen is in deze overtuiging van Huang Yu. Gebruik in je uitleg een omschrijving van het begrip meritocratische gedachte.

Socioloog Durkheim heeft onderscheid gemaakt tussen twee vormen van solidariteit.

Arbeidsmigrant Huang Yu werkt als taartenversierder in een bakkerij in de wereldstad Hongkong.

- 2p **20** Leg uit bij welke vorm van solidariteit het werk van Huang Yu in Hongkong past. Gebruik in je uitleg de naam en een kenmerk van de gekozen vorm van solidariteit.

Voor een artikel in de Engelse krant The Guardian over 'coffin homes' logeerde journalist Benjamin Haas in 2017 een week in een 'coffin home'. Haas heeft de bewoners niet alleen geïnterviewd, maar trok ook met hen op.

- 2p **21** – Geef aan welke wetenschappelijke onderzoeksmethode te herkennen is in de aanpak van de journalist.
*Je mag de methode interview **niet** gebruiken.*
– Leg uit vanuit welk journalistiek principe kritiek gegeven kan worden op de aanpak van de journalist. Gebruik in je uitleg een journalistiek principe.

Stel dat jij vanuit het sociaalconstructivisme-paradigma wilt onderzoeken of bewoners van 'coffin homes' een sociale categorie of een groep zijn.

Voor dit onderzoek formuleer je verschillende vragen, waaronder:

“Hebben bewoners van 'coffin homes' afspraken met elkaar over etenstijden? Zo ja, welke afspraken?”

- 2p **22** – Leg uit dat je met het antwoord op de gegeven onderzoeksvraag kan onderzoeken of bewoners van 'coffin homes' een sociale categorie of een groep zijn. Gebruik in je uitleg een verschil tussen een sociale categorie en een groep.
– Leg uit dat de gegeven onderzoeksvraag past binnen het sociaalconstructivisme-paradigma. Gebruik in je uitleg een kenmerk van het sociaalconstructivisme-paradigma.

Gebruik tekst 3.

In Hongkong hebben projectontwikkelaars vrij spel op de woningmarkt.

- 1p **23** Leg uit dat op de woningmarkt van Hongkong sociale ongelijkheid tussen inwoners te herkennen is. Gebruik in je uitleg:
– de omschrijving van het kernconcept sociale ongelijkheid;
– informatie uit tekst 3 waaruit sociale ongelijkheid tussen inwoners blijkt.

Gebruik figuur 1.

Het verschijnsel 'coffin homes' illustreert een woningcrisis, waarin inwoners van Hongkong geen geschikte eigen woning kunnen bekostigen. In figuur 1 zijn de ontwikkelingen in gemiddelde vastgoedprijs en gemiddeld loon af te lezen.

- 1p **24** Beredeneer dat de woningcrisis die in 2017 gaande was, begonnen zal zijn rond 2009. Gebruik in je redenering gegevens over de ontwikkelingen uit figuur 1.

Gebruik figuur 1.

- 1p **25** Wat is de onafhankelijke variabele in figuur 1?
- A inflatie
 - B loon
 - C prijs
 - D tijd

Gebruik tekst 3.

Hongkong heeft een eeuw lang onder Brits bestuur gestaan en heeft zich in die tijd sterk ontwikkeld onder invloed van de westerse cultuur. De westerse cultuur heeft verschillende kenmerken, zoals economische en politieke kenmerken.

- 2p **26** Leg uit dat deze twee kenmerken van de westerse cultuur te herkennen zijn in Hongkong. Gebruik in je uitleg:
- een economisch kenmerk van de westerse cultuur;
 - een politiek kenmerk van de westerse cultuur;
 - per kenmerk een voorbeeld uit tekst 3.

Gebruik tekst 3.

In het 'politieke spel' van controle uitoefenen over anderen zijn de factoren 'polity', 'politics' en 'policy' van belang.

- 2p **27** Leg uit welke factor te herkennen is in de politieke macht van projectontwikkelaars in Hongkong. Gebruik in je uitleg:
- de naam en een omschrijving van de gekozen factor;
 - een voorbeeld uit tekst 3 van de gekozen factor;
 - een omschrijving van het begrip politieke macht;
 - een voorbeeld uit tekst 3 om politieke macht te illustreren.

Gebruik tekst 3.

In tekst 3 is het kapitalistische Hongkong beschreven.

- 2p **28** Leg vanuit het conflict-paradigma uit dat in het kapitalistische Hongkong een klassensamenleving te herkennen is. Gebruik in je uitleg:
- een kenmerk van het conflict-paradigma;
 - een omschrijving van het begrip klassensamenleving;
 - informatie uit tekst 3 over de klassensamenleving.

Opgave 3 Coffin homes

tekst 3

Wonen en dromen in een kist, die heter is dan een wok

Wonen in een ‘doodskist’, een kamer van één bij twee meter. Huang Yu (42) houdt het ondanks de ratten, stank, muggen en hitte best vol. Hij
5 gelooft namelijk nog steeds in de mythe dat iedereen in het financiële wereldcentrum Hongkong miljonair kan worden als je maar kei- en keihard werkt. (...) Waar deze
10 Chinese ‘vastelander’, die droomt van een ‘gouden toekomst’, de laatste tijd steeds minder goed tegen kan, is zijn al weken zieke boven-
buurman (...). ‘[En] dat mens daar,
15 die uh...’ – hij wijst naar zijn linker buurvrouw achter een gordijn. ‘Of zij staat om twee uur ‘s nachts op om te gaan koken of zij ligt de godganse nacht in haar telefoon te fluisteren’,
20 klaagt Huang Yu. (...) Hij is (...) bekaaf van de slapeloze nachten en de lange dagen in een bakkerij waar hij taarten versiert.

Huang’s hok aan de Kam Lap Street
25 in het dichtbevolkte Sham Shui Po bevindt zich in een kamer van een opgesplitst appartement van 43 vierkante meter. Zijn ‘hok’ bestaat
(...) uit vier planken en nog eentje
30 waarop hij zijn tv’tje, theekop en een kleine ventilator heeft staan. Voor wat de Engelstalige media hier een ‘coffin home’ noemen, betaalt hij (...)
35 bijna de helft van zijn banketbakkers- loon (...). (...)

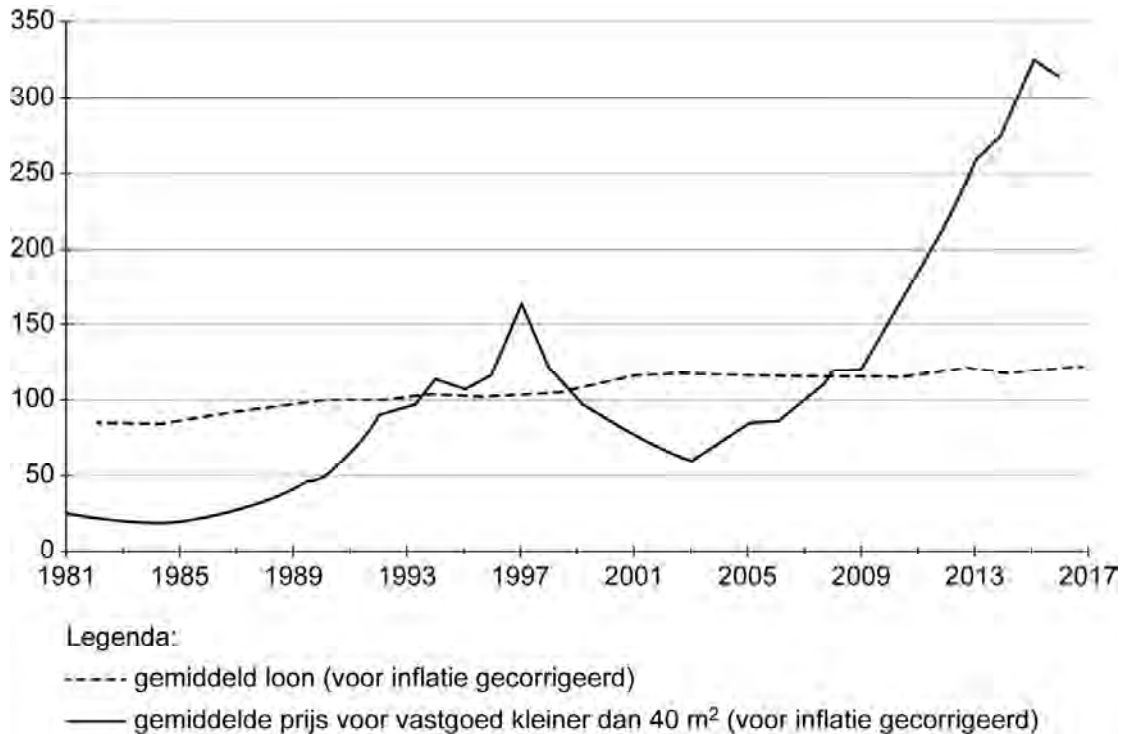
Hongkong is de duurste vastgoedmarkt ter wereld, waar projectontwikkelaars vrij spel hebben en uitsluitend nog bouwen voor
40 vermogenden of Hongkongers met de betere banen. (...) Gemiddeld kost hier op dit moment een appartement 1,5 miljoen euro voor 70 vierkante meter; onbetaalbaar voor
45 mensen met lage en middeninkomens die werken in de horeca, de beveiliging en in de havens van Hongkong. (...) Wiens familie niet al
50 en niet een vermogen bezit, is kansloos. Dat zijn vooral arbeidsmigranten uit China. De (...)prijzen worden opgedreven door (...) de talloze nieuwe rijken die graag in het
55 liberale, superkapitalistische Hongkong investeren.

Het opsplitsen van appartementen is hier legaal, huiseigenaren die hun bezit ‘verhokken’ worden niet
60 gehinderd door brandweer- en sanitaire voorschriften. ‘Kleine overheid, grote en vrije markt’ is in Hongkong het motto. (...) De ‘woningcrisis’ was (...) een van de
65 motieven van de honderdduizend Hongkongers om in 2014 te demonstreren voor vrije verkiezingen. Maar de machtige projectontwikkelaars (...) hebben politiek
70 Hongkong volledig onder controle. Hun politieke vertegenwoordigers in de Wetgevende Vergadering houden sociale hervormingen tegen.

bron: NRC Handelsblad, 2017

figuur 1

Fluctuaties in vastgoedprijzen en lonen in Hongkong (1981-2017)

naar: *China Perspectives*, 2018

Toelichting

In figuur 1 zijn de ontwikkelingen van vastgoedprijzen en lonen in Hongkong af te lezen. Vastgoedprijzen en lonen zijn vlak na 1993 beide vastgesteld op het niveau 100 en zijn gecorrigeerd voor inflatie. Ontwikkelingen van lonen en vastgoedprijzen kunnen hieraan worden afgemeten. Zo laat figuur 1 zien dat de gemiddelde vastgoedprijs in 1989 ongeveer de helft was van de gemiddelde vastgoedprijs in 1993.